

Ο Ινδουισμός

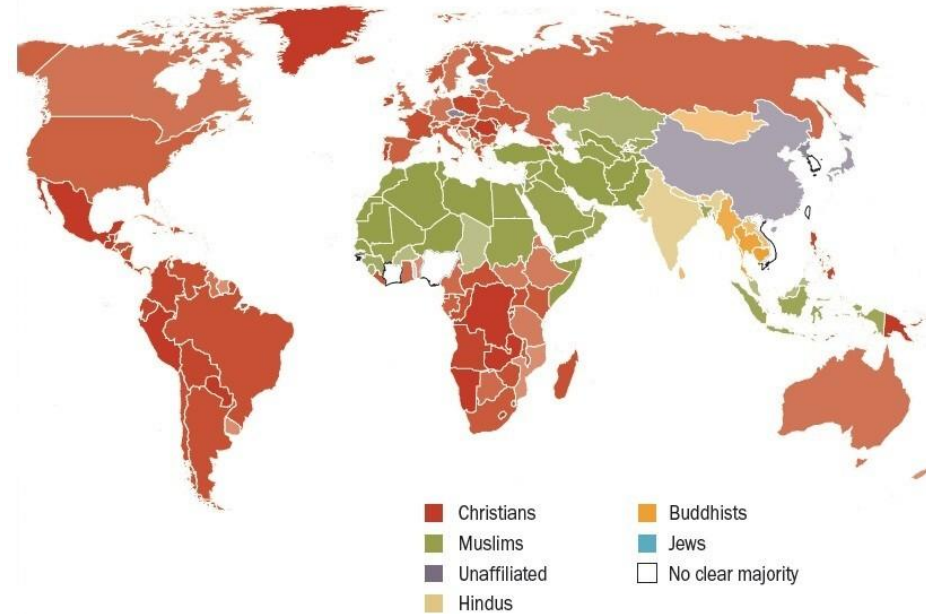
Νικολάου Γ. Τσιρέβελου, Δρ. Θεολογίας ΑΠΘ

Εισαγωγή

- Ινδουισμός:
Ένα πολυσύνθετο σύνολο θρησκευτικών και κοινωνικών παραδόσεων της Ινδίας.

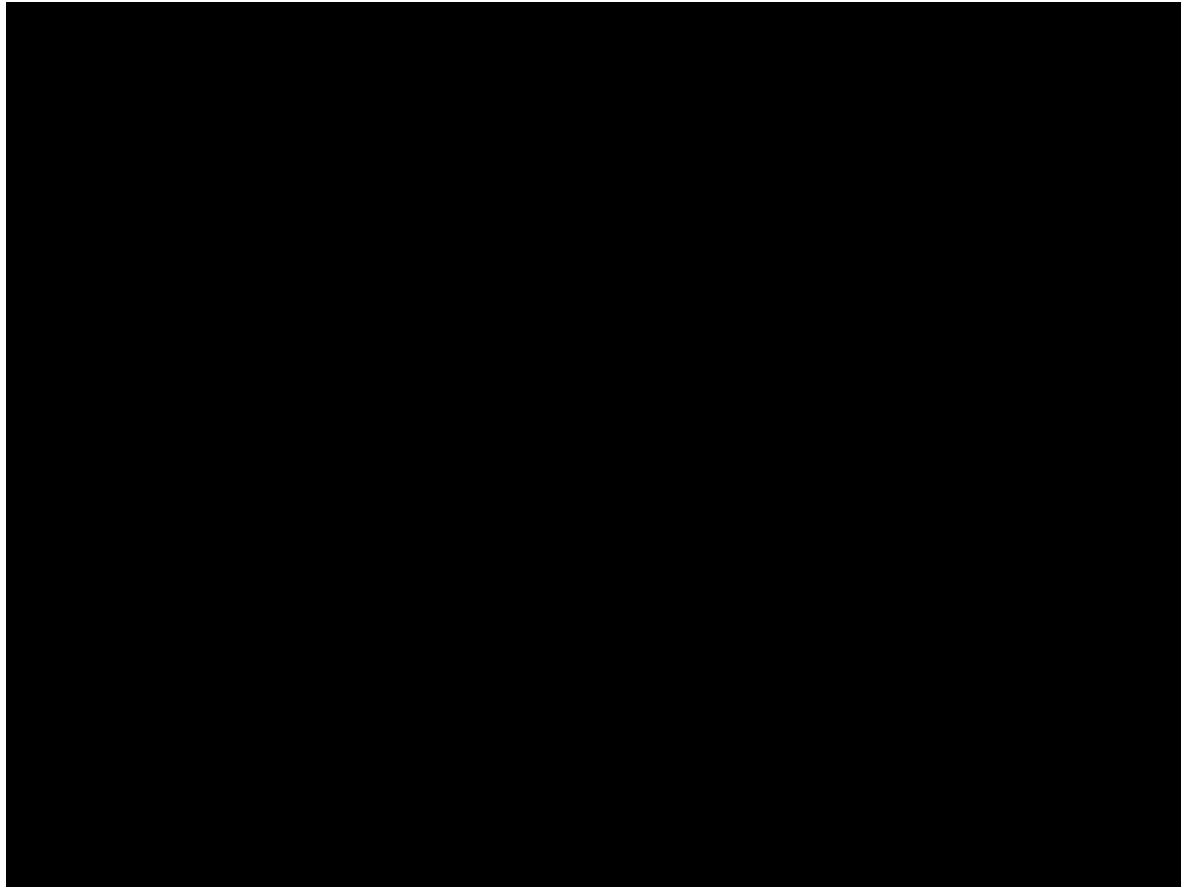
Majority Religion, by Country

Countries are colored according to the majority religion. Darker shading represents a greater prevalence of the majority religion.

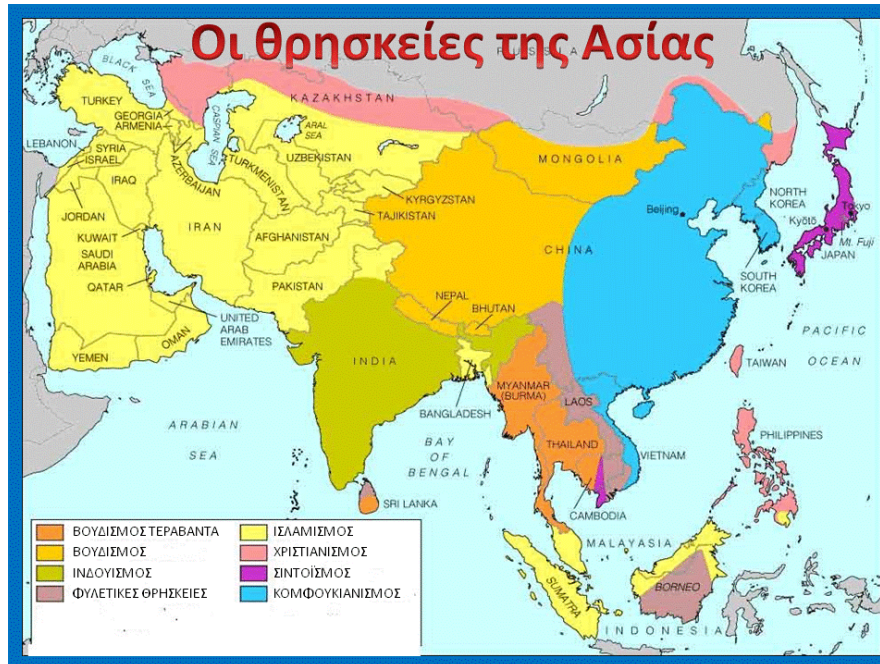

- Σημαντικοί ινδουιστικοί πληθυσμοί: Ινδία, Μπάλι, Ν. και Δ. Αφρική
- Αριθμός πιστών: 1 δις

Εισαγωγή

A) Το πρόβλημα του ορισμού

Ινδουϊσμός

- Δεν αποτελεί μια ενιαία θρησκεία
 - Σύνολο πολλών θρησκευτικών παραδόσεων με κοινό θεωρητικό υπόβαθρο
- Αιτία δυσκολίας ορισμού: ποικίλες γεωγραφικές, κλιματολογικές ιδιαιτερότητες, εθνολογική ποικιλία, μακραίωνη ιστορία

B) Πολιτισμός του Ινδού και Άριοι

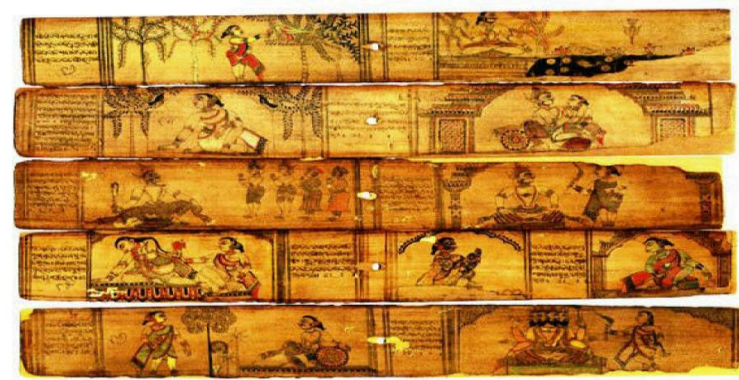
- 3000-1500 π.Χ.-
Αρχαιολογικά
ευρήματα: ένας θεός
σε στάση γιόγκα,
περικυκλωμένος από
ζώα
- Ειδώλια της Μητέρας
θεάς
- 1500 π.Χ.: Εγκατάσταση Αρίων
- Δημιουργία νέου πολιτισμού

Γ) Η βεδική θρησκεία

- Θεότητες: Ουρανός, ήλιος, φωτιά, καταιγίδας, πολέμου
- Τρόπος λατρείας: θυσίες

Βέδες:

σειρά βιβλίων που περιγράφουν την **πολυθεϊστική** θρησκεία των Αρίων (1500-100π.Χ.)

Γ) Η βεδική θρησκεία

Κάστες ή Βάρνας (κοινωνικές τάξεις):

- 1) Βραχμάνοι-ιερείς
- 2) Πολεμιστές-αριστοκράτες
- 3) Καλλιεργητές
- 4) Χειρωνακτες
- 5) Παρίας

Γ) Η βεδική θρησκεία

- **Ντάρμα:**

Η παγκόσμια τάξη που ρυθμίζει τη δομή και τη λειτουργία της φύσης και της κοινωνίας

- **Το ντάρμα είναι θείας καταγωγής**

⇒ Επομένως, οι κάστες και οι κανόνες που ρυθμίζουν τη ζωή είναι υποχρεωτικοί και θείας καταγωγής

- Το ντάρμα υπάρχει παράλληλα με τον πολυθεϊσμό στις Βέδες
- Ο άνθρωπος μπορεί να αλλάξει κάστα μόνο σε μια επόμενη ζωή

Δ) Οι Ουπανισάδες

- **Ουπανισάδες:** συλλογή ιερών βιβλίων (800-500 π.Χ.)
- **Μπράχμαν:** η θεία πραγματικότητα
- **Άτμαν:** το θείο στοιχείο που περιέχει κάθε πράγμα στον κόσμο, δηλ. ένα κομμάτι του Μπράχμαν

=> Όλα τα όντα είναι στο βάθος τους Άτμαν κι άρα κομμάτι του Μπράχμαν

Κυρίαρχη ιδέα: Ο κόσμος είναι το επιφανειακό-εξωτερικό στρώμα της θείας πραγματικότητας, η οποία βρίσκεται στο βάθος του κόσμου. Ακόμη κι οι θεοί προέρχονται από αυτή

=> Ο κόσμος αποτελείται από τη θεία πραγματικότητα και το φαινόμενο κόσμο

Δ) Οι Ουπανισάδες

- **Σαμσάρα:** η ανακύκλωση των υπάρξεων
- **Κάρμα:** οι πράξεις που διέπραξε ένα όν και καθορίζουν τη ζωή που θα μορφή που θα λάβει στην επόμενη ζωή (θεός, άνθρωπος, ζώο)
- **Μούκτι (μόξα):** η απελευθέρωση από τη σαμσάρα

Υποσ.:

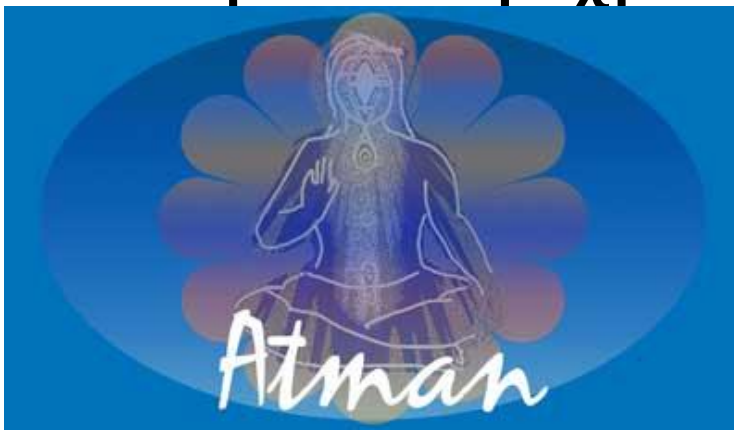
- Στις Ουπανισάδες καλό θεωρείται μόνο το Μπράχμαν.
- Ο άνθρωπος βιώνει την ύπαρξη ως πόνο, λόγω του περιορισμού του κόσμου του

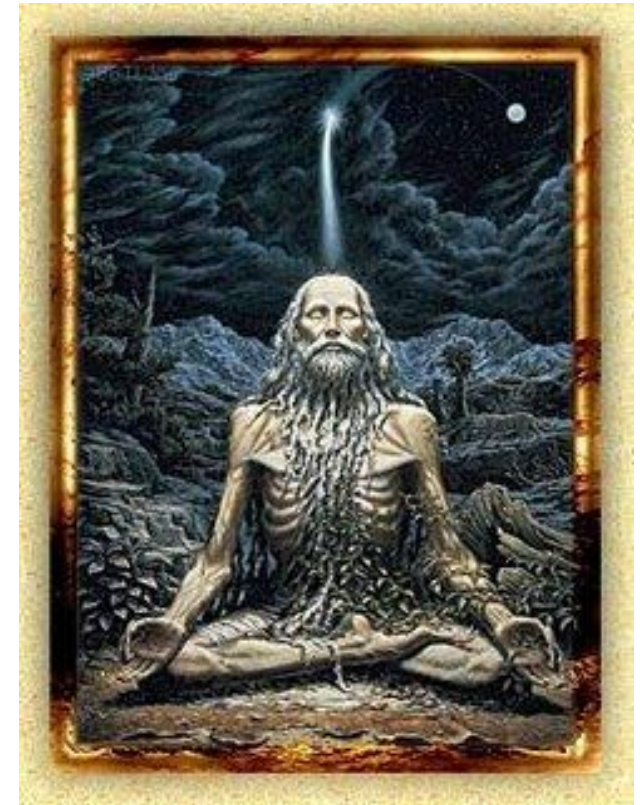
Πως επιτυγχάνεται η
απελευθέρωση από τη
σαμσάρα (μόξα);

Με τη γιόγκα

Γιόγκα είναι η σταδιακή
απόσυρση του νου από τον
εξωτερικό κόσμο και τη
στροφή προς τον
εσωτερικό, με τελικό
σκοπό την ταύτιση του νου
με το Άτμαν και μέσω
αυτού με το Μπράχμαν

Δ) Οι Ουπανισάδες

Η γιόγκα είναι
ατομική προσπάθεια

Ο Ινδουϊσμός Β' (500 π.Χ.-σήμερα)

A) Η σύνθεση ντάρμα και μόξα

- Η θέση των βραχμάνων κινδύνευε από την εξάπλωση της γιόγκα (προσπάθειας ατομικής σωτηρίας), λόγω αδιαφορίας για τους θεούς.

- *Αντίδραση βραχμάνων:*

i) μακροπρόθεσμος στόχος:

η απελευθέρωση από τη σαμσάρα γίνεται σε κάποια τελική ζωή στο μέλλον.

ii) βραχυπρόθεσμος στόχος:

η εξασφάλιση μετενσάρκωσης σε κάποια καλή μορφή ύπαρξης => καλό κάρμα => υπακοή στο ντάρμα (κανόνες κοινωνικής και ηθικής ορθοπραξίας) και τους κανόνες που ρυθμίζουν τη ζωή κάθε

α) κάστας και

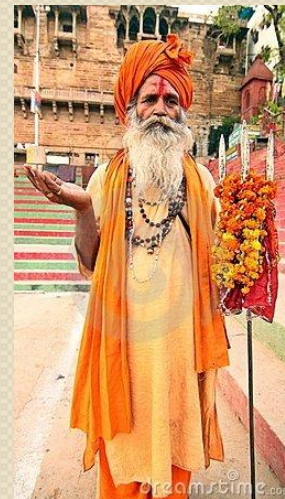
β) σταδίου ζωής

Στάδια ζωής

- i. Νέος
- ii. Μαθητευόμενος σε κάποιο βραχμάνο
- iii. Οικογενειάρχης
- iv. Αποτραβηγμένος ασκητής
- v. ερημίτης

Κανόνες ανάλογα με την κάστα και το στάδιο ζωής

Προσκυνήματα σε ιερά μέρη, λατρεία θεοτήτων, προσφορές προς τους βραχμάνους, αποφυγή βλάβης στον πλησίον, τελετές, ρύθμιση επιτρεπόμενων γάμων, πράξεων καθαρότητας και πνευματικού μiasμού

Η σύνθεση ντάρμα και μόξας σύνδεσε το παρόν με το μέλλον

Β) Ο Σιβαϊσμός και ο Βισνουϊσμός

- Το Μπράχμαν γίνεται προσωπικό
- Λαμβάνει τη μορφή διάφορων δημοφιλών θεοτήτων, όπως

του **Σίβα**, του **Βισνού** και της **Ντέβι**

Βεδάντα: η παράδοση που θεωρεί το Μπράχμαν απρόσωπο

Β) Ο Σιβαϊσμός και ο Βισνουϊσμός

- Σκοπός:

η απελευθέρωση από την ύπαρξη μέσα από την ένωση με τις θεότητες

- Ο άνθρωπος ενώνεται με τη θεότητα μέσω της **μπάκτι γιόγκα** (γιόγκα αφοσίωσης)

- Οι θεότητες βοηθάνε και στην καθημερινή ζωή

- Η σύνδεση του πιστού με τη θεότητα δημιούργησε τη δοξασία ότι η θεότητα με διάφορους τρόπους εμφανιζόταν στον κόσμο

Κρίσνα

Ράμα

Αβατάρα του Βισνού

(οι εμφανίσεις του Βισνού με διάφορες μορφές για να σώσει τον κόσμο)

Σίβα

- Ο Σίβα βοηθά τους πιστούς χωρίς να προβαίνει σε εμφανίσεις
- Λατρεύεται υπό διάφορες μορφές, όπως δημιουργός και καταστροφέας

Γ) Σακτισμός

- Κέντρο της λατρείας η γενεσιουργός δύναμη του Σίβα, που ονομάζεται **Σάκτι**.
- Λατρεύεται ως η θηλυκή όψη του θεού ή ως σύζυγος του Σίβα και ως η Μεγάλη θεά (Ντέβι)

- Μια μορφή της είναι εκείνη της **Κάλι**
 - ⇒ η θεά που παράγει ζωή αλλά μέσω του θανάτου ξαναπαίρνει την ενέργεια που κατανάλωσε
- Τρόπος λατρείας: οι αιματηρές θυσίες

- Νέα μορφή λατρείας (6^{ος} αι μ.Χ):

Η τιμή της θεότητας

-> Διάφορες λατρευτικές πράξεις που απομιμούνται την υποδοχή, περιποίηση και αποχαιρετισμό ενός φιλοξενούμενου, προσφορά καθίσματος, νερού, τροφής, ενδύματος, αρωμάτων, λιβανιού, λουλουδιών...

Δ) Η λατρεία

Ε) Ο Ινδουϊσμός στη νεότερη εποχή

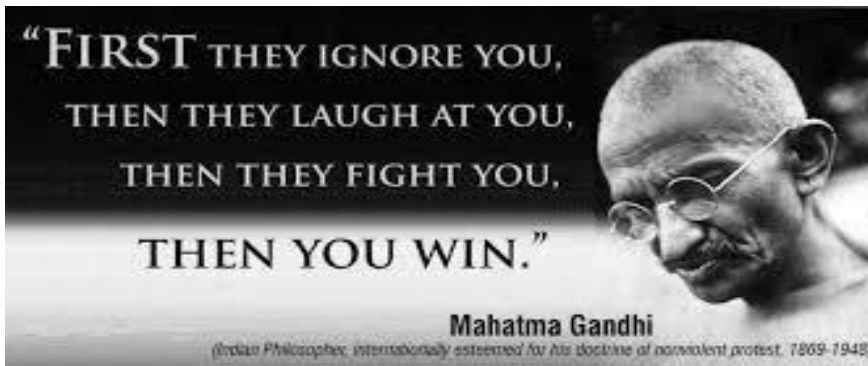
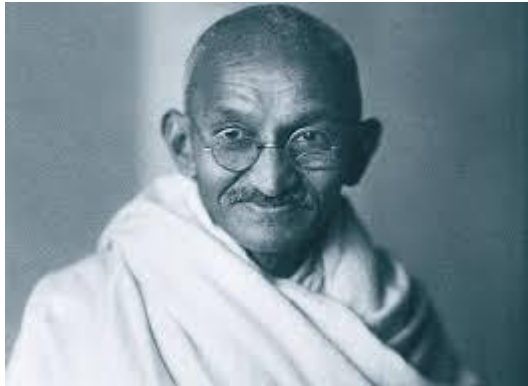
13^{ος}-18^{ος} αι:

- Μουσουλμανική κατοχή
- Ακμή των κινημάτων μπάκτι με κέντρο κάποια θεότητα

19^{ος} αι:

- Βρετανική κυριαρχία και επαφή με Χριστιανισμό
- Αναβίωση παλιών ινδουϊστικών παραδόσεων και εκμοντερνισμός της θεολογίας
- Είσοδος του Ινδουϊσμού στον δυτικό κόσμο
- Πρωταγωνιστές: Ραμακρίσνα Παραμαχάνσα (1836-86), Σρι Αουρομπίντο (1872-1950) και **Μαχάτμα Γκάντι** (1869-1948)

Μαχάτμα Γκάντι

- Ελευθερωτής της Ινδίας από τη βρετανική κατοχή
- Εφαρμογή παραδοσιακών ινδουιστικών πρακτικών: νηστεία και αποφυγή βλάβης (μη βία) στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων

Στ) η σημερινή εικόνα

Οι παραδόσεις σήμερα:

- Η ύπαρξη είναι οδυνηρή
- Ζητάει την απελευθέρωσής της:
 1. Μπάκτι γιόγκα προς μια θεότητα
 2. Προσήλωση στο ντάρμα=> απόσβεση κακού κάρμα και μια καλή μετενσάρκωση (π.χ. πλύσιμο στον θεό-ποταμό Γάγκη) και ένωση με τη θεότητα

Συνδυασμός πολυθειϊσμού και μονοθειϊσμού
(η προσωπική θεότητα πάνω από όλο το πάνθεον)

Παραδοσιακό ινδουϊστικό χοροδράμα

